

PROJEKT BUDOWLANY

TEMAT: *Projekt rozbudowy Przedszkola nr 1 w Konstantynowie Łódzkim – instalacje elektryczne*

ADRES: *Konstantynów Łódzki, ul. Daszyńskiego 3; dz. nr ewid. 295*

- Wewnętrzne linie zasilające WLZ
- Instalacja elektryczna oświetlenia i gniazd wtykowych
- Instalacja odgromowa
- Oświetlenie terenu

INWESTOR: *Gmina Konstantynów Łódzki
ul. Zgierska 2
95-050 Konstantynów Łódzki*

Branża Elektryczna

Projektował:
inż. EDWARD PAŁKA
upr. bud. nr 291/89/WŁ

Sprawdził:
mgr inż. JANUSZ WARGACKI
upr. bud. nr LOD/3171/PWBE/16

Grudzień 2020

TECZKA ZAWIERA

1. Opis techniczny
2. Warunki przyłączenia
3. Rysunki :

Numer rysunku	Opis rysunku
E-1	Plan zagospodarowania terenu - projektowane wewnętrzne linie zasilające WLZ oraz oświetlenie terenu
E-2	Rozmieszczenie opraw oświetleniowych
E-3	Rozmieszczenie gniazd wtykowych
E-4	Lokalizacja istniejącej tablicy rozdzielczej
E-5	Rozmieszczenie elementów instalacji odgromowej
E-6	Schemat ideowy istniejącej tablicy rozdzielczej TR
E-7	Schemat ideowy projektowanej tablicy rozdzielczej TR

4. Obliczenia
5. Uprawnienia budowlane

OŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 20 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo Budowlane
(tekst jednolity ogłoszony 26.06.2019 r. w Dz.U. 2019 poz. 1186)

OŚWIADCZAM,
że projekt budowlany pn.:

***Projekt rozbudowy Przedszkola nr 1 w Konstantynowie Łódzkim
– instalacje elektryczne***

został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami
oraz zasadami wiedzy technicznej.

Projektant:

inż. EDWARD PAŁKA
upr. bud. nr 291/89/WŁ

Sprawdzający:

mgr inż. JANUSZ WARGACKI
upr. bud. nr LOD/3171/PWBE/16

.....
(podpis i pieczęć)

.....
(podpis i pieczęć)

Opis techniczny budowy instalacji elektrycznej

1. Dane ogólne:

1.1. Podstawa opracowania

Podstawę techniczną opracowania stanowią:

- Uzgodnienia z Inwestorem,
- Wytyczne oraz uzgodnienia międzybranżowe,
- Umowa o świadczenie usług przesyłowych,
- Podkłady architektoniczne,
- Obowiązujące w trakcie projektowania przepisy, wytyczne oraz normy.

1.2. Przedmiot opracowania

Projekt techniczny rozbudowy Przedszkola nr 1 w Konstancynie Łódzkim.

Przedmiotem opracowania jest projekt techniczny rozbudowy Przedszkola nr 1 w Konstancynie Łódzkim w zakresie instalacji elektrycznych nN.

1.3. Zakres opracowania

Projekt swym zakresem obejmuje:

- wewnętrzne linie zasilające WLZ
- instalacje oświetlenia zewnętrznego
- instalacje oświetlenia podstawowego i awaryjnego
- instalacje gniazd wtykowych ogólnego przeznaczenia
- instalacje odgromowe i uziemiające,
- tablicę rozdzielczą
- ochronę od porażeń prądem elektrycznym

1.4. Przepisy i normy związane

Opracowanie niniejsze wykonano zgodnie z wymogami następujących norm i przepisów:

- Ustawa Prawo Budowlane z dnia 7.07.1994r (wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27.03.2003r. (Dz.U.04.141.1492.),
- Ustawa o normalizacji z dnia 12.09.2003 (Dz. U. Nr 169, poz. 1386,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lutego 2003 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 33, poz. 270) [wraz z późniejszymi zmianami],
- Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych, tom V Instalacje elektryczne - 1988r (nieobligatoryjnie),
- PN-IEC 60364 - Instalacje elektryczne w obiektach budowlanych. Zbiór norm.

2. Opis stanu projektowanego

2.1. Zasilanie budynku

Inwestor posiada warunki przyłączenia numer 20-D8/WP/08451 wydane przez PGE Dystrybucja S.A (70 kW przy napięciu zasilającym 400V).

Zasilanie istniejącej części budynku odbywać się będzie ze złącza kablowo - pomiarowego zlokalizowanego w linii ogrodzenia dz. nr 295 (projekt oraz dokładna lokalizacja złącza wg. odrębnego opracowania PGE Dystrybucja S.A.). Od złącza kablowo - pomiarowego zaprojektowano wewnętrzną linię zasilającą WLZ kablem typu YKYżo 5x70 mm² do istniejącej tablicy rozdzielczej TR zlokalizowanej przy północnym wejściu budynku.

Zasilanie rozbudowywanej części przedszkola odbywać się będzie z istniejącej rozdzielni zlokalizowanej przy północnym wejściu budynku. Od ww. rozdzielni zaprojektowano wewnętrzną linię zasilającą WLZ kablem typu YKYżo 5x50 mm² do tablicy rozdzielczej TR zlokalizowanej w pomieszczeniu magazynowym.

Podstawowe parametry techniczne sieci:

- L1, L2, L3+N+PE – 400/230V, 50Hz
  - System sieci niskiego napięcia TN – S
  - Dodatkowa ochrona od porażenia prądem elektrycznym
- sieć 0,4/0,23kV SAMOCZYNNIE SZYBKIE WYŁĄCZENIE ZASILANIA

Szacowany bilans mocy dla obiektu:

Istniejąca moc zainstalowana $P_{i1} = 24 \text{ kW}$

Projektowana moc zainstalowana $P_{i2} = 46 \text{ kW}$

Moc zainstalowana sumaryczna $P_i = 70 \text{ kW}$

Moc szczytowa (obliczeniowa) $P_o = 56 \text{ kW}$

Prąd obliczeniowy $I_o = 87,02 \text{ A}$

Szczegółowe zestawienia mocy szczytowej przedstawiono w zestawieniach „Bilans mocy” dla lokalu.

W rozbudowywanym budynku projektuje się przeciwpożarowy wyłącznik prądu PWP, zadziałanie przycisku powoduje wyłączenie rozdzielni głównej i zasilania wszystkich instalacji w budynku.

2.2. Projekt zagospodarowania terenu

Projektuje się budowę wewnętrznej linii zasilającej WLZ kablem typu YKYżo 5x70mm² zlokalizowanej na dz. nr 295 od złącza kablowo - pomiarowego nN (projekt oraz dokładna lokalizacja wg. odrębnego opracowania PGE Dystrybucja S.A.) do istniejącej tablicy rozdzielczej zlokalizowanej przy północnym wejściu budynku.

Następnie z ww. rozdzielniczy głównej projektuje się budowę wewnętrznej linii zasilającej WLZ kablem typu YKYżo 5x50mm², zlokalizowanej na dz. nr 295 do tablicy rozdzielczej TR zlokalizowanej w pomieszczeniu magazynowym.

Dodatkowo z projektowanej tablicy rozdzielczej należy wyprowadzić jeden obwód jednofazowy kablem typu YKYżo 3x1,5mm² celem zasilenia opraw oświetleniowych umieszczonych wzdłuż dojścia do budynku.

Trasy wszystkich kabli układać zgodnie z planem zagospodarowania terenu (Rys. E-1).

2.3. Oświetlenie zewnętrzne terenu

W ramach oświetlenia zewnętrznego terenu przewidziano zainstalowanie 6 szt. opraw słupkowych typu Miloo Yard LED 10W 550Lm 3000K o wysokości 0,9m. Zasilanie projektowanych opraw oświetleniowych realizowane będzie poprzez wyprowadzenie jednofazowego obwodu z projektowanej tablicy rozdzielczej, kablem typu YKYżo 3x1,5mm². Projektowany kabel należy prowadzić wejście – wyjście do kolejnych opraw. Kable doprowadzone do opraw oświetleniowych należy zabezpieczyć za pomocą palczatek termokurczliwych. Sterowanie oświetleniem odbywać się będzie poprzez czujniki zmierzchowe.

2.4. Prace przy układaniu projektowanych kabli

Projektowe linie kablowe niskiego napięcia typu YKYżo 5x70mm², YKYżo 5x50mm², i YKYżo 3x1,5mm², należy ułożyć po trasie zgodnej z planem zagospodarowania terenu. (Rys. E-1). Przy układaniu projektowanych kabli należy (od powierzchni gruntu) osłonić je przy wejściu i wyjściu do budynków, wyjściu ze złącza kablowo – pomiarowego oraz przy oprawach oświetleniowych. Należy pamiętać o pozostawieniu w ziemi zapasów kabla ok. 3 m przy zestawie pomiarowym oraz tablicach rozdzielczych. Kable układać zgodnie z załączoną mapką, linią falistą z zapasem ok 4% na głębokości nie mniejszej niż 70cm od powierzchni gruntu na podsypce z piasku grubości ok.10cm. Przy skrzyżowaniu kabli z istniejącą infrastrukturą podziemną oraz pod utwardzonymi nawierzchniami kabel należy układać w rurach osłonowych typu AROT DVK Ø50 lub AROT DVK Ø110. Po ułożeniu ponownie przysypać 10-centymetrową warstwą piasku, na której umieścić folię

oznacznikową (niebieską) i przysypać do gruntu rodzimego. Trasa projektowanych kabli została przedstawiona na Rys. E-1.

Wejścia do budynków należy uszczelnić poprzez zastosowanie szczelnych przepustów zapobiegających dostawanie się wody. Przejścia przewodów i kabli przez ściany i stropy oddzielenia pożarowego należy zrealizować za pośrednictwem atestowanych rozwiązań systemowych o odpowiedniej odporności pożarowej danego przejścia nie niższej niż odporność ścian, w której montowany jest dany przepust. Linie zasilające wewnątrz budynków należy ułożyć w kanałach kablowych o odpowiedniej odporności pożarowej nie niższej niż odporność ścian.

- Obciążalność proj. kabla typu YKYżo 5x70mm²

Spodziewany prąd obciążenia przy zamówionej mocy 70 kW

$$I_{B1} = \frac{P}{\sqrt{3} \cdot U \cdot \cos \varphi} = \frac{70000}{\sqrt{3} \cdot 400 \cdot 0,93} = 108,6 \text{ A}$$

Wg. normy PN-IEC 60364-5-523 obciążalność kabla YKYżo 5x70 mm² wynosi 143 A. Zatem kabel został dobrany prawidłowo.

- Spadek napięcia na proj. kablu typu YKYżo 5x70mm²

Spadek napięcia na projektowanym kablu zasilającym przy mocy 70 kW

$$\Delta U_{\%1} = \frac{100 \cdot P \cdot l}{\gamma \cdot s \cdot U_n^2} = \frac{100 \cdot 70000 \cdot 45}{55 \cdot 70 \cdot 400^2} \approx 0,51\%$$

Spadek napięcia jest mniejszy od dopuszczalnego spadku napięcia, który nie powinien przekroczyć wartości 3%. Kabel został dobrany prawidłowo.

- Obciążalność proj. kabla typu YKYżo 5x50mm²

Spodziewany prąd obciążenia przy mocy szczytowej 31,7 kW

$$I_{B2} = \frac{P}{\sqrt{3} \cdot U \cdot \cos \varphi} = \frac{31700}{\sqrt{3} \cdot 400 \cdot 0,93} = 49,2 \text{ A}$$

Wg. normy PN-IEC 60364-5-523 obciążalność kabla YKYżo 5x50mm² wynosi 116 A. Zatem kabel został dobrany prawidłowo.

- Spadek napięcia na proj. kablu typu YKYżo 5x50mm²

Spadek napięcia na projektowanym kablu zasilającym przy mocy szczytowej 31,7 kW

$$\Delta U_{\%2} = \frac{100 \cdot P \cdot l}{\gamma \cdot s \cdot U_n^2} = \frac{100 \cdot 31700 \cdot 72}{55 \cdot 50 \cdot 400^2} \approx 0,52\%$$

Spadek napięcia jest mniejszy od dopuszczalnego spadku napięcia, który nie powinien przekroczyć wartości 3%. Kabel został dobrany prawidłowo.

- Sumaryczny spadek napięcia na projektowanych kablach

Spadek napięcia na projektowanym kablu zasilającym przy mocy szczytowej 31,7 kW

$$\Delta U_{\%} = \Delta U_{\%1} + \Delta U_{\%2} = 0,51 + 0,52 \approx 1,03\%$$

Spadek napięcia jest mniejszy od dopuszczalnego spadku napięcia, który nie powinien przekroczyć wartości 3%. Kabel został dobrany prawidłowo.

2.5. Tablice rozdzielcze TG

Istniejącą tablicę rozdzielczą zlokalizowaną przy północnym wejściu do budynku przedszkola należy dostosować do zwiększonej mocy przyłączeniowej. Tablicę rozdzielczą należy zmodernizować zgodnie ze schematem ideowym zasilania Rys. E-6. Rozdzielnica zasilona będzie ze złącza kablowo – pomiarowego (projekt oraz dokładna lokalizacja wg. odrębnego opracowania PGE Dystrybucja S.A.). Ww. rozdzielnicę należy doposażyć w dodatkowe pole odpływowe, z którego wyprowadzone będzie zasilanie rozbudowywanej części przedszkola.

Projektowaną tablicę rozdzielczą TR rozbudowywanego budynku należy wykonać zgodnie ze schematem ideowym zasilania przedstawionym na Rys. E-7. Rozdzielnicę projektuje się, jako rozdzielnicę natynkową, podtynkową lub wolnostojącą zlokalizowaną w pomieszczeniu magazynowym. Projektowana rozdzielnica zostanie zasilona poprzez projektowaną wewnętrzną linię zasilającą wyprowadzoną z rozdzielnicy głównej zlokalizowanej przy północnym wejściu do przedszkola.

W istniejącej rozdzielni zamontowano wyłącznik pożarowy odłączający całe zasilanie w budynku zlokalizowany przy wejściu do części przedszkolnej (wejście od północnej strony) zgodnie z Rys.E-4. Celem zachowania ochrony przeciwpożarowej przewidziano dodatkowy przycisk przeciwpożarowego wyłącznika prądu zlokalizowany przy wejściu do projektowanej części żłobkowej (wejście od zachodniej strony) zgodnie z rysunkiem Rys E-3. Projektowany przeciwpożarowy wyłącznik prądu należy połączyć z istniejącym zabezpieczeniem przewodem typu HDGs 2x1,5mm², tak aby wciśnięcie któregośkolwiek przycisku powodowało wyłączenie zasilania w całym obiekcie, zarówno w części żłobkowej jak i przedszkolnej.

Wysokość montażu rozdzielni w stosunku do podłoża musi być taka aby aparatura była dostępna dla człowieka bez użycia drabin lub stopni. W szafie należy odpowiednio przewidzieć przestrzeń rezerwową rzędu min. 5% dla każdego pola. Każde urządzenie musi być oznakowane i opisane

Aparaturę dobrano w oparciu o katalog producenta HAGER. Do łączenia aparatury w tablicy elektrycznej należy stosować listwy, złączki, ZUG zgodnie z katalogiem producenta.

Zamiennie można stosować aparaturę tablicową, zabezpieczeniową innego producenta o tych samych parametrach technicznych, co w projekcie.

2.6. Prace przy układaniu przewodów

Przewody oraz kable należy układać w liniach prostych równoległych do krawędzi ścian i stropów. Instalację należy prowadzić podtynkowo lub natynkowo w korytkach kablowych, rurkach elektroinstalacyjnych, na uchwytych naściennych lub w przestrzeni między płytami g-k. Przejścia przewodów i kabli przez ściany i stropy oddzielenia pożarowego należy zrealizować za pośrednictwem atestowanych rozwiązań systemowych o odpowiedniej odporności pożarowej danego przejścia nie niższej niż odporność ścian, w której montowany jest dany przepust.

Wszystkie urządzenia elektryczne należy instalować zgodnie ze schematem i lokalizacją podaną na rysunkach.

Ogólne zasady wykonywania instalacji:

- przestrzegać kolorystycznego oznakowania żył przewodów i kabli
- przewód zerowy N i przewód ochronny PE nie mogą być połączone
- wszystkie urządzenia i sprzęt wykonane z metalu lub zawierające metalowe elementy, muszą być przyłączone do przewody ochronnego
- dla przewodów i kabli należy stosować trasy pionowe i poziome; do opraw oświetleniowych doprowadzać przewody pod kątem prostym
- przestrzegać podziału na fazy dla poszczególnych obwodów
- stosować galwanizowane korytka, wsporniki, uchwyty itp.; przewody i kable chronić od uszkodzeń mechanicznych w rurkach winidurkowych
- wszystkie wykorzystywane urządzenia i materiały muszą posiadać fabryczne oznaczenia; urządzenia i materiały muszą być w pełni zgodne z Polskimi Normami.

2.7. Instalacja oświetleniowa podstawowego i ewakuacyjnego

Oświetlenie należy wykonać zgodnie ze schematami i rzutami, oświetlenie powinno zapewniać poziom natężenia oświetlenia zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami. Dla zasilania oświetlenia należy z projektowanej rozdzielniczy do puszek rozgałęzionych lub opraw wyprowadzić obwody przewodem $YDY\dot{z}o3\times1,5\text{mm}^2$. Instalację między oprawami prowadzić w miarę możliwości przelotowo.

W częściach wspólnych zaprojektowano oświetlenie Awaryjne i Ewakuacyjne.

Dla opraw awaryjnych i ewakuacyjnych (kierunkowych) wydzielić odrębny obwód w tablicy rozdzielczej. Oprawy ewakuacyjne muszą być przystosowane do pracy na jasno.

Zgodnie z obowiązującą normą PN-EN 1838 w zaprojektowano oprawy oświetlenia awaryjnego oraz ewakuacyjnego z funkcją auto testu, dla zapewnienia oświetlenia drogi wyjścia po zaniku zasilania podstawowego. Oprawy przewidziane zostały do pracy ciągłej. Zgodnie z normą oświetlenie awaryjne musi zapewnić natężenie oświetlenia, co najmniej 1lx na poziomie podłogi oraz co najmniej 5lx przy urządzeniach przeciwpożarowych takich jak ROP, gaśnica, hydrant.

Oprawy oświetlenia awaryjnego oraz ewakuacyjnego – z funkcją auto testu, winny być wyposażone w inwertery z bateriami o czasie podtrzymania zasilania nie krótszym niż 1 h. Oprawy, jako kompletne urządzenia muszą posiadać certyfikaty CNBOP

Zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 27 kwietnia 2010 zastosowane oprawy oświetlenia awaryjnego oraz ewakuacyjnego muszą posiadać aktualne „Świadectwo dopuszczenia” CNBOP. Oświetlenie w strefie kontroli projektowej (do 1,5m) powinno mieć temperaturę koloru określoną w podręczniku najemcy (4200k), natężenie min. 600lux, podświetlenie oznakowania najemcy powinno mieć temperaturę koloru 3000-4000k”.

Sterowanie oświetleniem przewidziano poprzez zastosowanie łączników oświetlenia oraz poprzez czujniki ruchu. Oprawy dobrano na podstawie obliczeń fotometrycznych oraz ustaleń z inwestorem. Typ, moc i rozmieszczenie opraw oraz lokalizację łączników i czujników ruchu przedstawiono na planie instalacji Rys. E-2

W pomieszczeniach o dużej wilgotności oraz na zewnątrz należy zastosować oprawy szczelne

Instalację oświetlenia należy prowadzić podtynkowo w rurkach ochronnych, korytach kablowych nad sufitem mineralnym, podtynkowo lub w przestrzeni między płytami g-k. Całość instalacji wykonać przewodami zgodnie ze schematem E-7.

2.8. Obwody instalacji odbiorczej

W obwodzie gniazd wtyczkowych nie należy instalować więcej niż 10 gniazd w jednym obwodzie. W jednym obwodzie oświetlenia nie powinno instalować się więcej niż 20 wypustów oświetleniowych. Wykonanie obwodów projektuje się przewodami YDYżo, YDYp układanymi podtynkowo, natynkowo, w rurkach elektroinstalacyjnych, w przestrzeni między płytami g-k lub w przestrzeni nad sufitem mineralnym. Przewiduje się stosowanie przewodów jednożyłowych DY w przypadku wykonywania instalacji w rurkach.

2.9. Osprzęt instalacyjny

Rozmieszczenie osprzętu łączników i gniazd pokazano na planach instalacji. W przypadku braku wtycznych Architektonicznych łączniki instalować na wysokości 1,3m od podłogi. Gniazda wtyczkowe można instalować nad listwą przypodłogową na wysokości

ok. 0,3m zaś w pomieszczeniach gospodarczych na wysokości 1,2m od podłogi. W pomieszczeniach o dużej wilgotności oraz na zewnątrz należy zastosować łączniki oraz gniazda wtykowe szczelne.

2.10. Instalacja wyłączników p.poż

Przy głównym wejściu do rozbudowywanej części projektuje się przeciwpożarowy wyłącznik prądu PWP. Od wyłącznika należy wyprowadzić kabel HDGs 2x1,5mm² i doprowadzić do wyłącznika głównego prądu wyposażonego w wyzwalacz wzrostowy zainstalowanego w tablicy głównej (rys. E-6). Zadziałanie pojedynczego PWP powoduje natychmiastowe odłączenie zasilania instalacji elektrycznych w całym obiekcie.

Trasy ułożenia kabla HDGs 2x1,5mm² należy wykonać przy użyciu certyfikowanych systemów utrzymania sprawności działania spełniających wymagania systemu E-90. Trasy kabla powinny być tak prowadzone, aby w przypadku pożaru nie była ona narażona na negatywny wpływ innych elementów konstrukcji obiektu budowlanego.

Przycisk należy opisać jako PRZECIWPOŻAROWY WYŁĄCZNIK PRĄDU (PWP).

2.11. Instalacje niskoprądowe

Projektuje się instalację domofonową z dwoma unifonami, które należy umiejscowić w salach żłobkowych. Moduł panelu z dwoma przyciskami wywołania wraz z modułem rozmownym należy zabudować podtynkowo. Przy wejściu do rozbudowywanej części przedszkola. Instalację w całości wykonać zgodnie z DTR instalowanych urządzeń.

Przy drzwiach wejściowych do części przeznaczonej dla personelu zaprojektowano moduł z kontrolą dostępu uruchamianą na kod.

W przypadku zaniku zasilania, bądź wystąpienia pożaru zarówno drzwi główne do budynku oraz do części personelu powinny przejść do pozycji otwartej umożliwiając szybkie i bezpieczne opuszczenie budynku.

Projektuje się rozbudowę istniejącej instalacji teletechnicznej. Od istniejącej sieci informatycznej do projektowanych gniazd RJ45 w gabinecie dyrektora należy wyprowadzić dwa przewody RJ kat 6.

Przejścia między kondygnacjami wykonywać w stropach w miejscach gdzie występują obudowy na kondygnacji lub kondygnacji wyższej lub niższej.

2.12. Instalacja połączeń wyrównawczych

W obiekcie należy wykonać główne połączenie wyrównawcze z taśmy FeZn 25x4, do którego przyłączyć należy wszystkie metalowe części wyposażenia instalacyjnego i połączyć z uziomem ochronnym. W pozostałych pomieszczeniach jeżeli będzie

taka konieczność należy zamontować miejscowe szyn wyrównawcze. Szyny te połączyć z uziemem budynku. Licznik wodomierza należy zbocznikować taśmą FeZn 25x4. W łazienkach i kabinach natryskowych wszystkie metalowe rurociągi: wodne, kanalizacyjne, gazowe oraz c.o. połączyć lokalnymi połączeniami wyrównawczymi. W miejscach zbliżeń projektowanych elementów instalacji elektrycznej z metalowymi elementami konstrukcji dachu, itp. należy wykonać miejscowe połączenia wyrównawcze przewodem LgY 4mm², a w miejscach narażonych na uszkodzenia mechaniczne płaskownikiem FeZn 20x3 mm. Wszystkie urządzenia technologiczne zlokalizowane na dachu uziemić oraz zabezpieczyć przed porażeniem. Połączenia lokalne wykonać przewodem DY 4mm².

Przed wszystkim połączeniami wyrównawczymi należy objąć:

- rury instalacji sanitarnych (i inne instalacje złożone z rur metalowych),
- drabinki i koryta kablowe,
- kanały wentylacyjne,
- metalowe instalacje i urządzenia w obrębie pomieszczeń technicznych i węzłów cieplnych.
- wszystkie urządzenia technologiczne wymagające uziemienia
- konstrukcję stalową budynku
- wszystkie części metalowe mogące znaleźć się pod napięciem

3. Obliczenia elektryczne

Obliczenia wykonano dla projektowanych obwodów. Bilans mocy, oraz obliczenia załączono w zestawieniu tabelarycznym do projekt.

W obliczeniach między innymi posłużono się wzorami do obliczenia:

Prąd szczytowy

$$I_s = \frac{P_s}{\sqrt{3} * U * \cos\Phi}$$

Spadek napięcia dla prądu 1-fazowego

$$\Delta U \% = \frac{2 * 100 * P * l}{\gamma * s * U^2}$$

Spadek napięcia dla prądu 3-fazowego

$$\Delta U \% = \frac{100 * P * l}{\gamma * s * U_n^2}$$

gdzie:

P – moc [W]

l – długość przewodu [m]

s – przekrój przewodu [mm²]

γ – konduktywność przewodu [m/(Ω*mm²)]

U_f – napięcie fazowe 230 V

U_n – napięcie przewodowe 400 V

Dobór kabla zasilającego i zabezpieczenia przelicznikowego

$$I_0 \leq I_b \leq I_z ,$$

$$I_z \geq k_2 \times I_n / 1,45$$

gdzie:

I_a – prąd obliczeniowy obciążający kabel [A];

I_b – prąd powodujący zadziałanie zabezpieczenia [A]

I_z – dopuszczalne długotrwałe obciążenie kabla [A]

k₂ – współczynnik zależny od typu bezpiecznika 1,45 – wył. instalacyjny; 1,6 – bezp. topikowy

Sprawdzenie skuteczności ochrony przeciwporażeniowej

$$Z_s \leq \frac{U_o}{I_a}$$

$$Z_s \leq Z_o$$

Jak również

$$I_{zw} > I_w$$

gdzie:

Z_o – obliczona impedancja pętli zwarciowej w układzie [Ω];

Z_s – maksymalna dopuszczalna impedancja pętli zwarciowej w układzie [Ω];

I_w – prąd wyłączający zabezpieczenia [A];

I_{zw} – spodziewany prąd zwarcia [A]

U_o – napięcie nominalne sieci względem ziemi [V]

4. Ochrona od porażen prądem elektrycznym

Zaprojektowane instalacje elektryczne w budynku przewidziano w systemie TN-S. Miejsce wydzielenia przewodów PE i N z przewodów PEN przewidziano w złączach rozdzielczo-pomiarowych RG.

W ramach środków dodatkowej ochrony przeciwporażeniowej zaprojektowano samoczynne wyłączenie zasilania zrealizowane przez nadmiarowe wyłączniki instalacyjne, bezpieczniki topikowe i wyłączniki różnicowoprądowe o prądzie różnicowym ΔI_N = 30mA.

Jako ochronę od porażeń przyjęto zgodnie z normą PN 60364 samoczynne odłączenie zasilania. W przypadku zastosowania ochrony w systemie TN-S należy:

- *w obwodach za licznikiem (w tablicach mieszkalnych, administracyjnej, rozdzielni usług), zainstalować wyłącznik przeciwporażeniowy różnicowo - prądowy 4-biegunowy bezpośredni. W przewodzie neutralnym N nie instalować bezpieczników i wyłączników. W obiekcie należy wykonać główne połączenie wyrównawcze z taśmy FeZn 25x4, do którego przyłączyć należy metalowe części wyposażenia instalacyjnego i połączyć z uziemem ochronnym. Licznik wodomierza należy zbocznikować taśmą FeZn 25x4. W łazienkach i kabinach natryskowych wszystkie metalowe rurociągi: wodne, kanalizacyjne, gazowe i c.o. połączyć lokalnymi połączeniami wyrównawczymi. Połączenia lokalne wykonać przewodem DY 4mm².*
- *W pokojach o podłodze źle przewodzącej można nie stosować dodatkowej ochrony p.-porażeniowej . W kuchniach, łazienkach, w pomieszczeniach z natryskiem należy stosować dodatkową ochronę przeciwporażeniową to znaczy gniazda wtyczkowe ze stykiem ochronnym niezależnie od rodzaju podłogi. Wszystkie kołki ochronne gniazd wtyczkowych, opraw, urządzeń itp. połączyć z przewodem ochronnym.*

Dla zachowania skuteczności ochrony oporność uziemienia przewodu ochronnego nie powinna przekraczać wartości:

$$R=U_o/I_r = 50 / 0,03 = 1667 \, \Omega$$

5. Instalacja odgromowa

Na dachu budynku zaprojektowano siatkę zwodów poziomych z drutu FeZn fi 8. Drut mocować na wspornikach przystosowanych do powierzchni dachu. Zwody pionowe wykonać z taśmy stalowej FeZn 30x4 umieszczonego w ścianach betonowych lub za pomocą drutu FeZn fi 8 mocowanego na uchwytych do ścian budynku.

Zaprojektowano sztuczny uziom fundamentowy z taśmy stalowej FeZn 30x4. Uziom układać w warstwie chudego betonu zgodnie z rzutem. Wszystkie połączenia w betonie wykonać jako spawane o długości spawu minimum 5cm po obu stronach. Inne połączenie wykonać jako trwałe skręcane lub spawane i zabezpieczone antykorozyjnie.

Zwody pionowe połączyć z uziemem fundamentowym po przez złącza kontrolno - pomiarowe zlokalizowane na budynku.

Na dachach budynków zaprojektowano sieci zwodów poziomych, które wykonać drutem stalowym ocynkowanym ϕ 8 mm. Ułożenie zwodów przewidziano również na attykach budynków. Dopuszcza się wykorzystanie obróbki blacharskiej attyk jako zwody pod warunkiem:

- zapewnienia ciągłości metalicznej arkuszy blachy tworzących obróbkę,
- zastosowanie blach o grubości nie mniejszej niż 0,5 mm.

Wszystkie urządzenia elektryczne na dachu chronić przed bezpośrednimi wyładowaniami poprzez utworzenie nad nimi stref bezpiecznych, które zrealizować za pomocą iglic i masztów odgromowych. Wstępnie ich wysokość ustalono na 2 i 2,5m rozmieszczenie zgodnie z rzutem dachu Rys. E-5.

Wymagana wartość rezystancji uziemienia powinna wynosić $R_{uz} < 10\Omega$. W przypadku nie uzyskania wymaganej wartości rezystancji należy wbić dodatkowy uziom szpilkowy (przedłużka).

Zaprojektowana instalacja odgromowa została przedstawiona rzucie dachu Rys. E-5.

6. Pomiary i próby montażowe

Po wykonaniu prac wykonać pomiary:

- sprawdzenie ciągłości, pomiar rezystancji izolacji kabli zasilających i pomiar rezystancji izolacji przewodów zasilających,
- skuteczność ochrony przeciwporażeniowej,
- pomiar skuteczności szybkiego wyłączenia (impedancja pętli zwarcia) ,
- ciągłości połączeń wyrównawczych,
- rezystancji i ciągłości uziemienia,
- natężenia oświetlenia podstawowego i ewakuacyjnego.
-

UWAGA! Komplet protokołów z wynikami pomiarów wraz z dokumentacją powykonawczą należy dostarczyć Użytkownikowi

7. Uwagi końcowe

Roboty należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi Normami IEC 364 i IEC 79, Prawem Budowlanym, przepisami BHP oraz Warunkami Technicznymi Wykonania i Odbioru Robót Budowlano-Montażowych Część V Roboty Elektryczne (nieobligatoryjnie).

Prace elektryczne koordynować z pracami budowlanymi.

Wszelkie prace objęte niniejszym opracowaniem winny być wykonywane zgodnie z przepisami przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia wykonawcze bądź pod ich nadzorem.

Prace należy wykonywać w porozumieniu z Wykonawcami instalacji automatyki związanej z wentylacją i ogrzewaniem, sterowania, teleinformatycznych itp.

Należy stosować jedynie materiały i aparaty posiadające wymagane przepisami świadectwa i certyfikaty dopuszczające je do stosowania w Polsce.

Przed przystąpieniem do prac budowlanych należy przeprowadzić wizję lokalną. Wszelkie szczegóły ustalić z inwestorem przed złożeniem oferty i wykonaniem robót budowlanych.

Projektant:

inż. EDWARD PAŁKA
upr. bud. nr 291/89/WŁ

Sprawdzający:

mgr inż. JANUSZ WARGACKI
upr. bud. nr LOD/3171/PWBE/16